

Locuinti'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a tragatoriului [Ló-
vésztoka], Nr. 5.

Scrierile nefrancate nu se voru
primi decatu numai de la corespun-
dintii regulari ai „Federatiunii.”
Articlii tramisi si republicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Romani'a:

prea. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 16 „ = 16 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru lasertiuni:

10 or. de linia, si 30 or. de tim-
brale pentru fiesce-care publica-
tiune separatu. In loculu deschisu
20 or. de linia.

Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 15/3. iuniu, 1871.

Camera deputatoru Senatului imp. de Vien'a urmedia lucrarile sale ocupandu-se de bugetu. Asemenea si delegatiunile s'au apucatu voinicesce de lucru. Se crede ca sedintiele senatului imp. se voru continua si dupa inchierea sesiunii delegatiunilor, ca-ci guvernulu Cislaitanu, dupa bugetulu de pre an. 1871, indata va presentá senatulu spre pertratate si bugetulu pre an. 1872. Astfelu, prorogandu-se senatulu pre lunele cele mai caldurose a le lui iuliu-augustu, comisiunea bugetaria va lucrá mai de parte si senatulu readunandu-se la tomna, va gasi bugetulu gat'a. Pre catu tempu va tiené senatulu feriele sale, dietele provinciale, convocandu-se, voru poté inchiá lucrarile loru si asié machin'a intrega a statului va functiuná mai regulatu decatu pana acum.

Pre candu pre de una parte scriile sosite d'in Vien'a afirma cu tenacitate serios'a vointia a regimului d'a inaugura catu de curendu federalismulu, pre atunci d'alta parte diurnalele oficiose si chiaru oficialulu diurnu de Vien'a in editiunea de sera (care de altmintea nu are caracteru oficialu) grabescu a spune ca regimulu n'are de felu intentiunea, ca prin inaugurarea federalismului se faca pre nemti sclavi politici ai cehiloru si celoru-alalte popore slave. Acést'a inse nimene nu o pretinde, dar' neci ca urmedia, d'in contr'a federalismulu trebuie se inactiviede deplin'a egalitate asiediandu pre fie-care natiune si tiera in dreptulu seu fara ca se se vateme dreptulu altei natiuni seu tiera. Noi n'am-speratu si nu speramu ca regimulu vienesu va inaugura vre unadata (pote numai de mare sila) federalismulu asié, precum s'ar' recere si l'aru doru poporele, ci am crediutu si credemu ca va face incercarea d'a intrudea unu felu de federalismu cu spoila absolutistica, pentru a-si urmari scopulu centralisticu, spre a carui reactivare trebuie se trantesca mai nainte sistemulu dualisticu, de care se pare a fi satulu, dar' ca se pota reusi mai usioru trebuie ca se-lu substituesca, macaru si pro forma, prin altu sistemulu mai plausibile, la care i-ar' da mana de ajutoriu majoritatea poporeloru si a provincioloru, si acestu-a nu pote fi altulu decatu misliculu, vremu se dicemu sistemulu federalismulu, cu carele neamtiulu pote inca prinde pesci.

D'in Prag'a se scrie ca negociatiunile de impacare cu Cehii au luat unu mersu atatu de favorabilu, catu ministeriulu spera d'a poté vedé inca in acestu annu pre Cehi in senatulu imp. Noi dorimu ca impacatiunea se reesa, dar' dupa cele ce vedemu si dupa procederea guvernului in cestiunea polonesa-galliciana nu mai credemu nemica, neci chiaru dlui Hohenwart, pana a nu vedé fapte implinite. Cei ce voru se insiele pre tota lumea, pre sine se insiela si ei voru be si sam'a cea ferbinte ori sarata piperata, cum va fi, pentru ca evenimentele nu ascepta pana candu dlui Hohenwart, seu altu doctoru de statu ostrungurescu, va fi gat'a cu incercarile si experimentarile sale, fla si federalistice.

Principii Orleanistici, mai nainte de a fi verificata alegerea loru de deputati in adunarea nationala, juruiatu ca indata dupa aprobare voru depre mandate loru. Acum sunt verificati dar' ei tacu ca pescele, prin urmare acesti nobili venatori de corona dau poporului mari sperantie despre viitori'a loru onestate, ca-ci pretensiunile loru d'in capulu locului, le incepura cu minciun'a. Poporele care credu, merita a fi fericite prin asemenea domnitori.

Tote diurnalele d'in Paris aproba cuventarea lui Thiers (rostita cu ocaziunea verificarii fetioriloru lui Ludovicu Filipu) si dechiara ca se invoiescu cu politic'a desolvata prin acelu discursu. Va se dice, tote primescu restauratiunea monarchiei, ca-ci discursulu lui Thiers este precursorulu restauratiunii, numai unu singuru Redactoru, cunoscutulu Guerault, credinciosu principieloru, sale de-republicanu si democrat, dice „Vedeamu mai bucuros pre Thiers, daca n'a potutu convinge pre deputati, a se-retrage cu programulu nevate-

matu, de la potestate, decatu a se face comandantele unei forteretie impresorate, in carea inimiculu si-au facutu strunga de intrare. Thiers, retragandu-se, s'ar fi rezervatu, era remanendu se ingropa sub ruinele unei situatiuni, ce nu o va mai poté aperi. Ne aflamu pre calea cea precipisia a monarchismului si probabilmente va trebui se urlamu la vale.“ etc. — Bonapartistii inca se misca, dar' Napoleonu, se dice, a fi resignatu la tote sperantiele si numai eximperates'a Eugeni'a mai staruesce, prin partisanii dinastiei cadute, a introna una regentia in numele lui Napoleonu IV. Prospectele sunt forte slabe. — Clericali ultramuntani, nesentindu neci una dorere la nefericirile patriei, crediendu pote ca nu este de ajunsu sangele cursu in resbelulu franco-prussianu si celu civilu in Paris, mai voru inca a vedé patri'a loru in caierandu-se si cu Itali'a, cerendu guvernulu a interveni cu armele in favorea poterii tempurarie a ponteficelui. Ce li pasa preacuviosiloru de ar' peri lumea tota, numai ca infalibilulu se si recapete regatulu. Au trecut bab'a cu colacii.

Statutulu Congressului catoliciloru magiari si comitetulu congressualu ca deputatiune la imperatulu.

Statutulu congressului cat. mag. prin mai multe concluse ale sale si a nume prin celea ultramuntane produse de una parte resemtiulu catoliciloru mai luminati si liberali, era de alta parte prin lovirea in drepturile coronei si a terei, adeca a legislatiunii, desplaceru guvernului. In camera, d'in partea opusetiunii deput. Colom. Gicz y, era d'in partea guvernamentala, clericalulu dep. Ferd. Zichy indreptara cate una interpellatiune ministrului cultorulu si instr. publ. Teod. Pauleru, cerendu amendoi, ca guvernulu se precisedie positiunea sa facia cu acelu statut. Deputatii, a fara de cati-va clericali ultramuntani d'in drept'a extrema, manifestara apriatu consentimentulu loru pentru interpel. lui Gicz y si cu nerabdare se ascepta responsulu ministrului. Tensiunea intre guvernulu si ierarchi'a cat. s'a observatu d'in capulu locului si nimenea nu se indoiá ca guvernulu displace atitudinea ce luase ierarchi'a, dar' se sciea totodata, ca guvernulu, cunoscundu poterea ierarchiei cat. si mediulocele de cari despune d'ins'a, nu va cutedia a o intempina cu resolutiune si energia, ci va purcede cu tota rezerv'a cu atatu mai vertosu, ca sesiunea presenta apropiandu-se de finitu, nouele alegeri stau la usia si s'ar poté intemplá ca ierarchi'a cat. prin immensele averi de cari despune si prin influenti'a clerului inferiore, de si apesatu prin ea, dar' in poterea disciplinei de feru si a principiului de „orba supunere“, pururea lutu in manile ei, preausioru s'ar poté intemplá, ca se reesa a-si forma una majoritate considerabila in viitori'a camera, si aici coalisandu-se cu acei omeni fara de principie, seu mai bine, cari tienu la principiulu de a merge pururea cu majoritatea, cu celu mai tare, si mai casigandu inca si elemente nemultumite, chiaru d'in opusetiune, cari nu s'ar sfil a se coalisa si cu inimicii de principie numai pentru ca se pota reveni ministeriulu actualu, trantela lui ar' poté deveni forte probabila. Deci consiliulu ministerialu decise a imbraca hainele cercumspectiunii sasesci, apoi dede instructiune organului seu respectivu, ca, tienendu-se de assiom'a popesca „pre Ddiu adora! de draculu nu hull! ca nu scii a cui vei fi!“ se dee unu responsu pithicu pre care nimene se nu-lu intielega si care se nu vateme pre nimene. Mititelulu dar' sprintenelulu Pauleru, cu istetiune ce face onore profesurii sale de trei decenie, se desbaiera de acesta sarcina prin cunoscutulu responsu, care, ce e dreptu, nu vatema, dar' dienu, neci nu malthum pre nimene, de intielesu inse, l'intielesera, daca nu altii, popii cei mari d'a buna sama, ca-ci cu mare valfa si ostentatiune preincredinta incepura a vorbi ei si toti adestii loru „ce avemu trebuintia de guvernulu, de camera, de toti acesti mireni peccatosi, candu imperatulu

ca rege apostolicu numai singuru mai are ore-si cari drepturi d'a despune cate ce-va numai „circa sacra“. Se mergemu d'a dreptulu la domnitoriulu apostolicu! Acestu-a va scf appetiul mai bine valorea nostra. D'insulu si-aduce aminte, ca noi spelamu cu apa santita peccatele omeniloru, apoi domnitorii inca sunt omeni si adese ori mai peccatosi ca alti moritori simpli. Domnitorii trebuie se recunosca ce propta a tronuriloru este ierarchi'a, etc. La domnitoriulu dara! strigara, si resnetulu prin organele clericale respundeá cu calea inse, pana la Vien'a, se pare a fi fostu cam lunga, pentru ca de atunci (10./22. apr. a. c.) pana in 12. iuniu a. c. diu'a presentarii deputatiunii congressului la imperatulu, trecura bine 7 septemane, tempu prea multu acestu-a in dilele nostre, candu aburii porta carale pre cali ferecate. Pentru ce atata perdere de tempu? Calea ferata era neteda si aburii iuti, dar' restulu de cale neferecata pana la domnitoriulu era nebatuta, si aburii lipsia, deci aci era pedec'a, acesta carare trebuia mai nainte indreptata si netedita, ca-ci altmintea caletorii potea se ratecesca si se nu ajunga la casa domnitoriului. Despre acesta se voru convinge deplinu cetitorii nostri daca voru cunosece testulu petitiunii susternute la domnitoriulu, mai nainte inse lasamu a precede actulu presentarii si responsulu domnitoriului.

Comitetulu congressului cat. compustu d'in 12 membri sub conducerea Mitropolitulu Strigonianu Simoru ca deputatiune fu primita in 12. iuniu, a. c. innainte de a media-di in audientia la imperatulu in Vien'a. Mitropolitulu-primatu cu AEppulu Hainaldu staruiatu ca imperatulu se sancioniunde elaboratulu (Statutulu) congressului fara intreveniura guvernului. La alocutiunea primatelu imperatulu respunde: „Operatulu congressulu catolicu in voiu transpune ministeriulu meu ungurescu spre pertratate legiuita si constitutiunala si dorescu d'in inima, ca acesta cestiune se se deslege conformu cuviinciosorulu interesse ale credinciosiloru.“ Responsulu e catu se pote de scurtu, dar' cu pucine cuvinte dice multu. Insemnetatea lui consiste intru padirea principiului constitutiunalu, care nu permite, ca proiepte de legi se se substerna, cu inlaturarea guvernului, la corona, deci responsulu involve admonitiune seriosa data demnitariloru beseficei catolice, ca si pentru d'insii inca au se servesca de norma legile in vigore si ca d'insii inca trebuie se asculte de guvernulu imperatulu. Acestu responsu este identicu cu responsulu ce imperatulu dedese celoru 25 eppi Cislaitanu. Procederea ultramuntaniloru trebuie se deschidia ochii guvernului si mai alesu a camerei, ca in fine se precisedie una data chiaru pusetiunea ierarchiei cat. in statu si se faca totodata ca d'ins'a se si pricepa pusetiunea.

Candu ierarchiele celoru lalte confesiuni se acomodia legiloru nu se mai pote tolera ca ierarchi'a catolica singura se abusedie de privilegie si prerogative, cari nu-i potu compete.

Diurnalulu „Statulu Magiaru“, organu oficialu congressului cat., publica d'impreuna cu responsulu imperatulu si adresa substernuta de mitropolitulu strigonianu. In adresa, operatulu congressului se osebesce in doue parti essentielle. Dupa acesta osebie, cea mai mare parte a operatulu cuprinde atari concluse, cari spre inactivarea loru legiuita, in poterea dreptulu de patronatu alu domnitoriului-rege, numai de sancioniunea acestu-a mai au trebuintia, inlaturandu si eschidiendu ori ce amestecu a vre unui factoru strainu. Adresa, concede apoi cu umilitia, ca ar' mai fi una parte mica a operatulu, carea ar' ave trebuintia si de invoirea si aprobarea legislatiunii. Adressa in fine, roga pre imperatulu, ca acesta parte a operatulu se se indure a o transpune guvernulu seu respundietoriu, care apoi se mediuloesca aprobarea legislativa a concluserulu respective si preste totu sancioniunea constitutiunala. — Cetitorii nostri voru pricepe acum pentru ce deputatiunea congressului trebui se ratecesca 7 septemane intregu pana a poté sosi de la Pest'a la Vien'a. Adeca, ddloru membri ai deputatiunii li-s'a mai recoritu sangele, cam turburatu prin apostrofarile

deputatului Gicz, care, relativu la incercarea ultramuntanilor, de a mediului pre cali tortuose, estraconstitutiunali sancționarea statutului, rosti intre aplausele camerei memorabilă admonitiune „ar' fi crima a presupune că domnitoriulu calcan-du-si juramentulu facutu sub liberulu ceriu alu lui Ddiu, ar' poté avé cugetulu de a despune de a dreptulu fara de contrasemnarea ministeriului, — de crima asiu considerá faptulul si atunci, candu nu asiu fi convinsu că diet'a va dechiará de vatemare a constitutiunii ori ce incercare de a induplecá pre domnitoriulu la despuse-tiuni de a dreptulu fara contrasemnare ministeri-ala. — Si astfelii sřretii ultramuntani, nepotendu a nu recunoșce spiretulu ce domnesce in camera, se apucará de manoper'a desvoltata in adresa, căci de nu se acomodau, celu pucinu formalmente, domnitoriulu ar' fi refusat de siguru, primirea deputatiunii congressului. — Cetitorii nostri cunoscundu acum istoriculu „deputatiunii la impe-ratulu“ si sortea statutului, voru cunosece totodata stadiulu in care ajunse cestiunea de autonomia a catolicilor, acestu stadiu inse este calea ce duce la „gropa“, pentru că, in asta cestiune delicatissima, mare este prepastia ce desparte pre guvernulu actualu de clericali ultramuntani. Guvernulu va traganá probabilmente propunerea statutului la camera, séu propunendu-lu, atunci camer'a va tandamandá cestiunea, relegundu-o la calindele grecesci. Prelatii magiari nu se voru superá pote, pentru că ei de abuna sama, nepotendu-si ajunge asta data scopulu, voru preferi unei deslegari ne-placute, amenarea la tempuri mai dorite, candu, pote, omenii partitei loru voru pune man'a pre potere. Cu tote acestea, cursulu Dunaii nu se pote oprí cu rogatiuni precum neci bolee, mai alesu cele mentale, nu se vindeca numai prin stropire cu apa santita. Se díce, că in beseric'a primitiva, ap'a cea santita de evlaviosi archieri, standu cu anii, nu se imputia, asta-di crestini, de ar' santi-o chiaru pap'a, trebue sé puna nitca sare intr'ins'a, cá se nu se imputiesca.

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

Siedinti'a de la 11. iuniu 1871.

Presedintele Paulu Somssich deschide siedinti'a la 11 ore a. m. D'in partea guvernului sunt presinti ministrii: cont. Iuliu Andrassy, Vilh. Tóth, Ios. Szlavy, Stef. Gorove si Teod. Pauler.

Dupa cetirea si verificarea procesului verbale alu siedintiei trecute, cont. Iuliu Csáky presinta nunciulu camerei magnatiloru privitoriu la proiectele de legi despre regularea referintieloru urbariali si despre comuncle colonicale. — Camer'a ié de-o-cam-data actu despre nunciulu magnatiloru, si la tempulu seu lu va pune la ordinea dílei.

Iuliu Györfy si-reinnoiesce amendamentul sou facutu la proiectulu de lege industriariu.

Ministrulu de comerciu, Ios. Szlavy, respondiendu la interpellatiunea d'in siedinti'a trecuta a deputatulu Gabriilu Várady, spune, că impregiurea, că ministrulu de esterne a primitu in búgetulu seu una subventiune de doue milioane pre sém'a Lloyd-ului austriacu, cu tote că contractulu inchiaiatu cu elu a espiratu degiá, si-are bas'a in conventiunea inchiaiatu intre Austria si Ungari'a, si cuprinsa in §-ulu 6 alu art. de lege XVI. d'in 1867. — Interpellantele nu este multumitu cu respunsulu ministrului, inse, nepotendu camer'a decide in privinti'a lui, se trece simplu in procesulu verbale.

Ministrulu Gorce presinta siepte articlii de legi sancționati de Majestatea Sa, cari se publica si apoi se tramitu camerei magnatiloru, totu spre scopulu acestu-a. — Dupa ace'a presinta rescriptulu imperatescu, care pro-roga siedintiele ambeloru camere pãna in 14. septem-vre a. c.

Presedintele cere indemnitatea camerei d'a poté publicá alegeri noue in tempulu ferieloru si d'a solvi oficialiloru camerei lefele loru lunarie. I se accorda. Dupa ace'a adresandu membriloru camerei câte-va cuvinte de remasu bunu, se verifica procesulu verbale, si cu acést'a

Siedinti'a se inchiaia la 12 ore merid.

Zalatin'a-Mare, (Comit. Soliu)
10. iuniu 1871. st. n.

Preastimate Domnule!

Credindu a facere servitiu solidaritatii desu accentuate, mi-ieu libertatea d'a vi dá una scurta descriere despre serbarea aniversariei „Memorandului“ nostru*), rogandu-ve, cá se aveti bunetatea

*) Slavii d'in Ungari'a superioare tienura in 6. iuniu, an. 1861, una adunare nationala in San-Martinu (comitatulu Turotiu) unde intr'unu „Memorandu“ se formulara dorintiele si pretensiunile natiunii Slavice d'in Ungari'a. Acestu memorandu, prin una deputatiune alesa d'in sinulu adunarii se presentá camerei reprezentantiloru, dar' pãna in diu'a de asta-di remase desconsideratu. Slavii nu uita a serbá in toti

de a o trece in columnele pretiuitulu diurnalu alu Dv.

Acordati, etc.

Dr. Samuele Medvecki,
advocatu.

Aniversari'a X. a „Memorandului“ Slaviloru, in San-Martinu (Comit. Turotiu).

In 6. iuniu alu fia-carui-a anu e datina a se serbá, precum in San-Martinu, locul conceperii „Memorandului“, asié si in alte locuri numeroșe d'in tienntulu nostru superioru, aniversari'a carea ni revoca in memoria formularea publica a pretensiuniloru natiunii slovace si asternerea loru la diet'a tieriei; aniversari'a, carea ne nutresce cu speranti'a, că pre langa perseverantia, patriotismulu nostru va obtiene recunoscinti'a — éra drepturile neprescriptibile ale natiunii nostre voru ajunge pre teritoriulu acestei patrie a fi confirmate prin legi positive; in fine, aniversari'a carea ni pune innaintea ochiloru placut'a detorintia d'a collucrá reciproc in favorulu solidaritatii proclamata in modu solemn inre natiunile nemagiare, si pentru eluptarea egalei-indreptatiri.

Aniversari'a X. a „Memorandului“ slovacu s'a serbatu in 6. iuniu a. c., in numeroșe locuri, intre cari celu mai memorabilu si importantu e San-Martinulu. De-si tempulu érá nefavorabilu, ne-amu adunatu cu sutele, d'in apropiare si departare, sub memoriabilii tei, unde natiunea redeseceptata s'a proclamatu independinte intre natiunile sorori, si totu-una-data de unu membru neclatitu alu patriei, cerendu recunoscerea drepturiloru sale, si promitiendu a-si implini cu sinceritate detorintiele si chiamarea sa.

Serbarea s'a inceputu cu ace'a, că amu amblatu prin cetate cu tricolorulu natiunale si alu patriei, si insociti de musica natiunale, dandu estu-modu serbării nostre unu caracteru publicu; reintorcundu-ne inderetru, amu intonatu innulu nostru „Hej Slováci“, si dupa aceea Franciscu Sasinek insirá in vorbirea sa memoriala rezultatele d'in cesti diece ani d'in urma ai memorandului. Anim'a ni se impli de dorere candu audramu de la oratore, cum dignitarii participatori la facerea memorandului, cari cá fii ai natiunii slovace au joratu că voru starui cu fidelitate pentru validitatea drepturiloru ei, si-au calcatu juramentulu atunci, candu cu ocașiunea presintării memorandului aru fi trebuitu, conformu promisiunii, sé aperi cu frunte deschisa cuprinsulu lui neegoistu si patrioticu, precum si deplin'a lui in dreptatire. Lasámusé judece istori'a despre faptele loru — noi am accentuatu de reptite ori, că „de-si natiunea nostra e despoiatu in acésta patria, dar' ea totu-si nu e strivita.“ Dupa terminarea vorbirei memoriala, s'a datu cetire intre-guliu memorandu, pentru că cu atátu mai tare sé pretiunim cuprinsulu lui. Corulu vocalu d'in San-Martinu intoná, d'in candu in candu, innuri natiunale; éra advocatulu Paulu Mudron tienú spre inchiaiare, una vorbire insuffletoria, in carea ne-a animatu spre perseverantia, si in deosebi spre solidaritate cu natiunile nemagiare dorindu, cá provedinti'a sé conduca patri'a acésti'a la infratirea egalu-indreptatita a toturoru natiuniloru sale.

Partea a dou'a a serbării a constatu d'in conferinti'a, conchiamata pre diu'a de asta-di in San-Martinu de deputatulu Vilhelmu Tóth-Pauliny. Conferinti'a, carea primi d'in tote tiennturile telegrame salutatorie, provideute cu suscrieri numeroșe, alegundu pre Paulu Mudron de presedinte, stator pregatirile pentru venitoriele alegeri de deputati estu-modu, că alese unu comitetu centralu de 3 membri, sub presedinti'a lui Vilhelmu Tóth-Pauliny, care (comitetu) va avé sé conduca lucrările prealabile ale alegeriloru, si prin concursulu barbatiloru de incedere si conferintie sé organize candidările de deputati si tote miscările electorale. Comitétulu centralu va recomandá si se voru primi cá candidati numai barbati natiunali meritati, pre langa promisiunea, că se voru nesuf, in intrulu integritatii tieriei, a esoperá pre cale legale egal'a-indreptatire a natiuniloru collocitorie.

Dăe dumnedieu, cá alegerile venitorie sé fia binecuvantate cu astu-feliu de barbati, cari, cá legislatori, sé privesca libertatea de una astu-feliu de cauza comuna, la carea ar' trebui sé participe tote natiunile d'in acésta tiera, cari in afara sé asigure nedependinti'a, érá in intru, prin egal'a indreptatire a natiuniloru, autonomia (selfgubernamentulu) patriei, căci, dupa dreptu, numai natiunile d'in patri'a comune potu posiede virilitate pre terenulu coronei St. Stefanu! Traiesca fratietatea! Traiesca libertatea!

Despre starea scoleloru poporale in Ungari'a si Transilvani'a.

Ministrulu ungurescu de culte si instructiune publica a publicatu in dílele acesteia partea a dou'a a raportului seu despre starea scoleloru elementari in diferitele tracturi scolastice (comitate, districte, cercuri, scaune) ale Ungariei si Transilvaniei. Tragemu atentiunea inteligintiei romane a sup'ra dateloru numerice de mai la vale, căci daca este adevéru, că poporulu, care are tinerime, are si viitoriu,

aniiu diu'a de 6. iuniu, buna ora ca noi Romanii diu'a de 15. maiu, — estempu se pare că intieleginti'a Slava nu s'a marginitu la simpl'a serbare, ci s'a sufulcatu la energia mai barbatesca decátu pãna acum. R e d.

apoi dieu, garantiile viitorului nostru nu numai că nu sunt tari, ci potemu díce, că sunt chiaru slabe.

Conducatoriulu statistice administrative, dlu C. Keleti, auctorulu raportului, dupa ce observa in introducere, că numerulu adevératu alu scoleloru poporali d'in Ungari'a si Transilvani'a inca nice pãna asta-di nu este cunoscutu, face una paralela interesanta intre scolele poporali d'in 1864/5 si intre cele d'in 1869, de unde se vede, că numerulu instituteloru poporali a crescutu, ce e dreptu, cu 296, si că frecuentarea scolei s'a immultitu cu 10 percente; acésta diferintia este inse destulu de neinsemnata, facia cu ceea ce este inca de facutu, pentru cá sé ajungemu acolo, unde ar' trebui sé fimu.

Dar' sé lasamu, cá datele si faptele sé vorbésca, si adeca: in Ungari'a cade 1 scola pre 0.33 mila patrata, séu pre 997 suflete, séu pre 173 de copii obligati de a frecuentá scol'a si 86 copii, cari frecuenta scol'a; in Transilvani'a pre 0.35 mila patrata, 792 suflete, 134 copii obligati si 54, cari frecuenta scol'a. Cu alte cuvinte: pre una mila patrata cadu aproape 3 scole. In Prussia cadu inse pre fia-care mila patrata 5—6, in Bavaria 5, in Belgiu 13 scole poporale. Acésta proportiune vine si mai eclatanta, daca vomu considerá, că scolele nostre poporale, partea cea mare, sunt numai de câte una classa. Ba in unele comitate impartirea scoleloru stá si mai reu. Asié d. e. in comitatulu Maramuresiului cade una scola poporale pre 1.27 mila patrata, in Cumania pre 1.01, in districtulu Nasendului pre 1.02, in scaunulu Ciucului pre 1.13 mila patrata, etc.

Cu privire la diferitele confessiuni, la cari apartienu copiii obligati de a frecuentá scol'a, insiramu aici urmatoriele date, si adeca in Ungari'a: 53.59 percente romano-catolici, 8.55 gr. cat., 10.26 gr. orientali, 7.77 evangelici, 15.7 reformati, 4.13 percente israeliti; in Transilvani'a: 13.46 percente rom. cat., 26.79 gr. cat., 31.14 gr. orient., 15.12 reformati, 10.19 evangelici, 2.62 unitari, 0.68 israeliti. Dupa natiunalitati sunt in Ungari'a: 961.425 copii magiari obligati de a frecuentá scol'a, 276.174 germani, 210.633 romani, 316.789 slovaci, 49.720 serbi, 36.149 croati, 77.789 ruteni; in Transilvani'a: 112.922 (!) secui si magiari, 37.971 germani si 204.622 romani.

D'intre acesti-a cerceteza in adevéru scol'a, in Ungari'a: 613.171 preste totu; in Transilvani'a 493.733; la-olalta 1,106.904 (ér' obligati de a frecuentá scol'a sunt la-olalta 2,284.741.) Dupa confessiuni se potu specificá copiii cari in adevéru frecuenta scol'a in urmatoriele percente, si adeca in Ungari'a: 59.63 rom. cat., 6.83 gr. cat., 5.61 gr. orient., 15.24 reformati, 9.15 evangelici si 3.54 israeliti; in Transilvani'a: 13.34 rom. cat., 22.95 gr. cat., 23.78 gr. orient., 15.44 reformati, 20.93 evangelici, 3.04 unitari, 0.52 israeliti. Resultatulu tristu alu acestoru cifre se pote vedé numai daca se va compará cu numerii de mai susu despre copiii obligati de a frecuentá scol'a. Cu osebite instructiva este inse cercetarea speciale, dupa carea aflamu, că d. e. in comitatulu Aradului frecuenta scol'a numai 33.72 percente, in cotulu Bihorului, alu Solnocului-de-midilocu, Carasiului, Crasnei, etc. de la 33—39 percente, in alu Maramuresiului numai 29.49 percente, in Zarandu numai 22.27 percente, in alu Huniadori numai 14.38 percente d'in numerulu totalu alu copiiloru obligati de a frecuentá scol'a.

Facundu, cu privire la gradulu de cultura una comparatiune intre copiii cari frecuenta scol'a la diferitele natiunalitati, vomu vedé cu mare dorere, că noi romanii venim chiaru in ultim'a linia, pãna si slovacii ne intrecu in frecuentarea scolei.

In privinti'a referintieloru etnografice este inca de insemnatu impregiurarea, că in scolele poporale ale Ungariei si Transilvaniei se instrueza in diece limbi diferite. Scolele poporale, in cari se instrueza numai in una limb'a, sunt in Ungari'a 9591, in Transilvani'a 2575, in doue limbi in Ungari'a 1395, in Transilvani'a 72, etc. Scolele cu una singura limba de instructiune sunt in Ungari'a: 4952 magiari, 1821 slovace, 1133 romane, 959 germane, 473 rutene, 153 serbesci, etc.; in Transilvani'a: 1436 romane, 866 secui si magiari si 273 germane. In scolele amestecate d'in Ungari'a si Transilvani'a se propune si in limb'a magiara in 1451, si in cea germana in 849, si in cea slovacu in 432, si in limb'a romana in 231, etc. Amestecarea este, firesce, varia: sunt scole poporale ung.-nemtesci, ung.-romane, ung.-slovace, etc, sunt apoi: germane-romane, romane-serbesci, ung.-germane-romane, etc.

Unu singuru punctu mai avemu a mentiuná si accentuá cu acésta ocașiune, si acestu-a se referesca la salarisarea invetiatoriloru, cari cu dreptu cuventu se potu numi „suffetulu scolei.“ Sé veden dar' cam cum se remunereza la noi acesti „díleri spiritali.“

Spre a ni poté esplicá sumele de mai la vale, cari se numescu salarie pentru invetiatori, trebue sé premitemu, ceea ce se observá si in introducerea raportului ministerialu, că in multe locuri invetiatoriulu, care este totu-odata si cantoru (séu vice-versa), si-trage salariulu in urm'a calitatii sale de cantoru, érá oficiulu invetiatorescu lu ié a supra-si numai cá una detorintia secundaria; séu unde invetiatoriulu este totu-odata si sfetu (cliseriu) si cá atare primesce spre folosintia câte-va bucáti de pamentu, érá cá invetiatoriu capeta una cantitate ore-care de bucate, óne, gaini, clisa, paie, etc. Cu unu cuventu, in multe locuri oficiulu in-

toresca se considera numai de unu „reu necessariu“ si
 bucosu se aplica cine-va la ori-care alta functiune,
 la cea invetiatoresca. Si astu-felul de statii in-
 veticaci sunt cu sutele la noi; se nu ne miramu dara,
 vedemu salarie anuale de câte 50, 39, 35, 28 si 26
 Urmările acestora neajunsuri se vedu pre tota dñu'a, că-ci
 pretiulu remuneratiunii se orienteaza si activitatea da-
 talului.

De pre malulu Muresiului,

in 6. iuniu, 1871.

Dle Red! Dati-ne voia d'a poté face una intrebare si
 publica venerabilului Consistoriu Metropolitanu si a-
 ore care este caus'a de procesulu de acū-su 10 ani,
 de mai multi inteligenti d'in cerculu Sasreginului
 contra protopopului Mihailu Crisiianu d'in Reginu,
 diferite delicta, abusuri cu potestatea oficiala, pentru
 a face a ratiociniurilor, etc.; inca nu-si afla
 se dora se astepta că se mora toti actorii, pre-
 au si moritu vr'o căti-va d'intr'insii? Daca acést'a se
 se insiela tare, că prin aceea processulu nu va luá
 d'in contr'a se voru redicá altii si se va redicá
 natuinea intreaga d'in cerculu Reginului, si va dá
 publicitate tote faptele cele minunate, cari le seviriesce
 protopopu cu argatii si satelitti sei, in soldulu aris-
 tatorulu fiindu. Inteliginti'a de acolo astepta asié dara
 mai curund'a decide a susu-atinsulu processu. In
 processulu chiaru alu respectivulu protopopu ar jacé a-si
 stramutarea sa in unu altu protopopiatu, si asié processulu
 avé unu finitu; la d'in contr'a, prin descoperirea mai
 a toturor faptelor, numele seu va fi pentru totu-
 a-n'a compromis. Si daca neci ven. Consistoriu Me-
 ropolitanu nu vré se faca destulu cererii actorilor, apoi
 nu iée in nume de reu, daca unele persóne d'in sinulu
 nu voru fi crutiata innaintea publicitati cá atari, cari
 pedeca finirea processului.

Una voce

Instructiunea suplementaria de 6 septemane.

Gherl'a, in lun'a lui iuniu, 1871.

De au fostu candu-va casuri momentose, cari se fi me-
 ta una disputa seriosa, instructiunea poporului ocupa in
 mpulu presinte loculu primu, la care totu barbatulu cu
 miaminte sanetose, amatoriu de esistinti'a si in florirea na-
 nei sale, e detoriu nu numai se cugete, se veghieze dñ
 nopte cu ochi ageri, ci a-si incordá tote potirire corpo-
 si spiretuale, si se nu-si crutie tempu nici ostendela de
 crá in interessulu natiunei sale; cá-ci numai asié ni
 poté tiené propriulu nostru viitoriu in continua con-
 utia cu recerintiele tempului, — altcumu vom deveni
 tempu unelt'a altor-a, cari ne voru intrebuintiá dupa
 si poit'a loru.

D'in acestu punctu de vedere, cu permissiunea O. Re-
 gioni mi-ièu libertate a amintí aci despre activitatea in-
 veticilor civili d'in comitatulu nostru, cari pre de una
 ne mangaia cu cuventulu, cá nu voiescu a se amestecá
 nice una afacere atingutoria mai cu sema de obiectele
 invetiamentu ordinate si impuse de venerab. guvern
 esanu in scolele nostre, cari corespundu pre deplinu
 in inaltele ordinatiuni, cáti si interesselor natiunei
 mane; — ér' de alta parte au emisu circularie la toti
 veticorii nostri, prin cari strinsu i conchiama la instruc-
 tiunea suplementaria de 6 septemani, ce se va tiené pre
 mpulu ferielor in capital'a acestui comitatu, impunendu-li
 ditiuni aspre, cá lucrandu in contra, nu potu in veni-
 contá nici la unu beneficiu alu statului. — O! ega-
 tate!

Dupa opiniunea mea ar' fi mai corespundietoriu sco-
 pini, cá in fie-care protopopiatu invetiatorii, cu DD. pro-
 popi in frunte, se se coadune fara amenare intr'o con-
 vinti'a, in care se roge cu unanimitate pre venerab. gu-
 vernu diecesanu, cá se midilocesca de la locurile competente
 pentru sustinerea cursulu suplementariu u confessionalu dep-
 in Gherl'a, baremu una frantura cáti de mica d'in sum'a
 tinata pentru asemenea cursuri; cá-ci altcum fiindu in-
 veticorii miseri, cu una solutiune asié de neinsemnata cu
 nu-su in stare a-si sustiené neci chiaru famili'a cu-
 vintiosu, — d'incolo nu voru poté participá temendu-se
 urmări triste, ér' d'incoce nu se voru poté presentá cei
 multi d'in lips'a midilócelor.

Sum de firma sperantia, cá intentiunea ministrului de
 cultu si instructiune publica e aceea, cá cu esecutarea art.
 de lege XXXVIII d'in 1868, referitoriu la educatiunea po-
 porului. beneficiurile de statu le va estinde egalul si a supra
 natiunei nostre.

B. docinte.

Economicu.

(Sistemele de agricultura la Romani.) *

III. Regiunile muntose ale territo-

*) Vedi Nr. 22, 23, 24, 30, 31 si 32 ai „Fed.“

riului romanu d'in punctu de vedere alu
 agriculturii.

In regiunile de acésta categoria, si a nume la muntii
 propriu dñsi, clim'a este rece, aspra si forte schimbato-
 ria; ver'a e scurta si iern'a lunga; in locu de pamentu
 fertilu (humu) vomu aflá aici stance nepetrundietorie, cari
 nu primescu radecinele plantelor; pamentulu de comunu
 este nasiposu si crudu, si de-si, prin influinti'a sorelui,
 aerului, umediei si a caldurei, se formeza ici-colea ce-va
 cogitia carea ar' fi favorabile vegetatiunei, dar' ploile ra-
 pede si curgerea violenta a apeloru si parfelor o spala si
 o ducu la vale; polele muntiloru sunt a-dese-ori séu nisce
 váli, lunce strimte si anguste, séu numai unu depositu de
 bolovani de marime diferita, cari s'au desbinatu si frantu
 d'in stance, si, prin greutatea loru propria, prin poterea apei
 séu alte evenimente, s'au rotogolatu in giosu: éca, preste
 totu, pedecela cari resistu aici atátu vegetatiunei cáti si
 mai vertosu productiunei de cereale. Inse cu cáti ne inde-
 partamu mai tare de munti, cu atátu pamentulu fructiferu
 se immultiesce, cá-ci luncele se largescu, cadietur'a apei se
 micesce, si asié patur'a productiva a pamentului este d'in
 ce in ce mai scuita contra violentiei parfelor furibunde;
 urmeza delurile mai inalte cu copaci mari si puternici; la
 polele acestor-a se deschidu apoi lunce mai frumoase cari,
 bine grigite si cultivate, imbucura pre romanulu muntenu cu
 recolte nu chiaru nemultumitorie, ba chiaru si unele deluri
 mai pucinu radicate se potu intrebuintiá spre semenarea
 unor fructe.

Nece nu este aci loculu, dar' fantasi'a mea inca este
 pre slaba cá se descriu si se decopiezu frumsetiele admi-
 rabile ale regiuniloru delose (cari se incepu unde se finescu
 muntii), varietatea si schimbările váliiloru si lunceloru ro-
 mantice, unde sierpuescu parte cu apa cristulina si recorito-
 ria, delurile mai mari séu mai micé, imbracate cu verdele
 sublimu alu paduriloru dese, prelucele incantatorie d'in tie-
 nuturile mai apropiate de munti, alu caror-a tapetu lussu-
 osu este una erba scurta, fina in paiu, désa si frumoasa
 (nutrementulu celu mai sanetosu pentru oi) si sunt ornate
 cu paduri de fagi umbrosi, ale caror-a radecine se la-
 tiescu in faci'a pamentului si strabatu chiaru si printre cre-
 paturele petrelor; este destulu se constatu cá, caletorindu
 prin mai multe d'in aceste regiuni muntose ale territoriulu
 romanu séu ale vechiei Dacie, asta-di atátu de maltratata
 de tirani, am ajunsu la convictiunea cá, dora in intreaga
 lumea, natur'a nu ni descopere frumsetiele sale, grandorea
 si minunile sale in asié mesura, cá in aceste tienuturi.
 Fericite locuri pentru omulu care cerca distractiune si pentru
 caletoriulu care, in curiositatea sa viua, nu se oboiesce
 nece prin carările strimte, nece prin farimaturele de petre
 cari lu oprescu in mersu, nece prin tempestátile impreunate
 cu tunete si tresnete infricositate, nece prin caldura séu re-
 cela, cari aici sunt atátu de improportionate; inse gre-
 utátile sunt cu atátu mai mari pentru agricultorulu romanu
 muntenu, care are d'a asudá multu pentru cá, a-dese-ori
 d'in nisce stance uscate si d'in unu pamentu secu si in-
 gratu, se pota produce câte-va grauntie pentru sine si fa-
 mili'a sa numerosa.

Este cu totulu superfluu d'a insemná variele spese
 impreunate cu una mosia de munte si veniturile forte ne-
 sigure ce aduce; voiu enumerá inse tote fructele cari dupa
 datina se semena in tienuturile muntose; voiu aretá, care
 ar' fi, dupa parere mea, sistemulu de agricultura mai cor-
 respundietoriu acestor regiuni, si, in fine, voiu atrage aten-
 tiunea agricultorului romanu la unele puncte, ce mi se voru
 paré de ce-va importantia. Si asié, se intramu in materia.

Romanulu díce: „Malaiulu“ e talp'a casei.“ Intr'ade-
 veru, ori in care tiera, provincie séu tienuturi locuite de
 romani, vomu aflá, cá romanulu se ingrigesce de tote, inse
 mai multu de cucurudiulu. Chiaru se se faca ori-cátu gráu,
 romanulu pretotindenea este neodibnutu, daca i lipsesce cu-
 curudiulu, cá-ci gráulu este de comunu pentru romanu arti-
 ctulu de comerciulu, éra malaiulu este si remane pururea
 „talp'a casei“, si candu acestu-a lipsesce, cas'a si famili'a
 tieranului nostru sunt amenintiate.

Sé nu ne miramu dara, cá sematur'a principale a
 muntenu romanu inca este cucurudiulu. Ce e dreptu, d'in
 punctu de vedere economicu, acestu soi de sematur'a este
 bunu si ratiunalu, cá-ci abie vomu aflá fructe mai produc-
 tive si mai multumitorie cá cucurudiulu, care ni servesce
 de nutrementu nu numai nóe ci si animaleloru nostre.
 Inse, de-si apretiuimu d'in tota anim'a iubirea ce romanulu
 o are cátra cucurudiulu, este una incercare fara folosu a
 luptá contra naturei. Campanulu este favorisatu nu numai
 in privinti'a pamentului, care este aduncu si grasu, ci si in
 privinti'a climei, care este mai calda si mai stabile decâtu
 la munti, ce'a ce asigura crescerea, desvoltarea si cocerea
 deplina a cucurudiului, pana candu munténulu, chiaru si in
 anii cei mai buni, nu recolteza mai multu de 5—7½ cu-
 bule de la jugeru, inse nece atát'a nu e siguru, cá-ci mai
 a-dese-ori cade brum'a si neu'a pre cucurudiulu inca verde,
 si atunci lucrulu, sementi'a si spesele sunt inzedaru.

*) Romanulu d'in Bihari'a numesce panea de cu-
 curudiulu „malaiulu“, in Romani'a libera se intielege
 sub acestu cuventu farina de cucurudiulu. Somesia-
 nii dau acestu nume insu-si cucurudiului, si, in-
 cáti sciu, „meiulu“ (Hirse) inca ce numesce „malaiulu“
 in ale Transilvaniei. Noi intielegemu aci in genere cucurudiulu
 (porumbu, papusiu.)

Munténulu romanu mai semena, afara de cucurudiulu,
 gráu de primavera, secara, ordiu, ovesu, alacu, forte pucina
 canepa si fasole, hrisca si, ici-colea, cartofi (baraboi, mere
 séu pere de pamentu.)

Conformu planului acestui micu tratatu, voiu aretá
 aci, care rotatiune ar' fi mai ratiunabile pentru tienuturile
 muntose ale territoriulu romanu.

Parerea mea este, cá agricultorulu muntenu se-si alegea
 pentru cultivare fructe, cari se se pota desvoltá si coce de-
 plinu si se-i aduca unu venitu cáti se pote de mare.

Basatu pre acestu principiu, credu a poté recomandá
 romanului muntenu urmatori'a rotatiune: 1. canepa;
 2. cartofi; 3. secara; 4. 5. 6. 7. trifoiu séu lu-
 cerna; 8. inu; 9. secara; 10. ogoru.

Ad 1. Canepa. Erau odata tempuri candu, fia
 disu spre lauda, tota cas'a romana aveá, pre campie si la
 munte, bucat'a sa semenata cu canepa. Chiaru si proprie-
 tariulu celu mare se desfatá, vediendu-si soci'a ocupata cu
 torcere, tiesere si cu gatirea, prin man'a sa séu celu pu-
 tñu sub ochii sei, a toturor imbracamintiloru necesarie
 pentru familia. Sentiai una bucuria nespusa, vediendu mul-
 tele valuri de pandia, mai fina si mai grosa, asiediate in
 camer'a economiei bune; erai incantatu de zelulu, diliginti'a
 si placerea, cu cari lucrau si se intréceau femeele romane
 un'a pre alt'a in cantitatea si fineti'a pandielor. Asta-di
 inse d'in di in di incepu a lipsi statívele (resboiulu) d'in
 cas'a romanului, si in locu d'a fi imbracati cu materie
 gatite de familiiele nostre si cari nu se rumpeau in decursu
 de ani, asta-di cumperamu cu pretiu scumpu nisce rize si
 flenduri, pre cari te temi a le atinge, asié dñdu, numai
 si cu degetulu. Si domne! ce pandia buna, si ce lucruri
 frumoase scie produce femea romana; cáti de bine scie ea
 portá aculu; ce cuséture gentile si trainice esu d'in man'a
 ei; asié cáti maiestri'a de fabrica si de masine nu pote
 de cáti se se ascunda d'inaintea manelor sale. Sé mai
 mentiunamu ore placerea nemarginita ce o sentiesce unu
 barbatu, unu nou insuratu, candu amant'a si consort'a sa i
 presinta unu lucru, care a trecutu prin manele delicate ale
 inbitei sale? Unu asemene lucru i revoca in memoria, si
 dupa dieci de ani, dul'ile suveriri d'in trecutu.

In privinti'a economica, canep'a e de mare insemne-
 tate pentru fabricarea pandiei si a altor lucruri. Venduta
 cá fuioru, ea aduce mari folose si e forte cercata. Sementi'a
 de canepa inca este cautata si bine platita. Deci cultivato-
 rulu va avé totu-de-un'a unu venitu siguru d'in canepa.

(Va urmá.)

Romani'a.

Adunarea deputatiloru.

Siedinti'a de la 26. maiu 1871.

Siedinti'a se deschide la 12½ ore d. m., sub pre-
 siedinti'a provisoria a dlui Simeonu Marcovicu.

Presintii la apelulu nominalu 78 deputati. — Se a-
 proba sumariulu siedintiei trecute.

Verificandu-se tote alegeriile, se procede la alegerea
 biurului definitu alu Adunarii.

Se alege de presiedinte Demetriu Ghica, cu 80 d'in
 93 voturi; vice-presiedinti: G. Cantacuzinu, V. Pogoru, V.
 Boerescu si Demetr. Cornea; secretari: Teod. Vacarescu,
 Pavelu Angheliescu, St. Falcoianu, Gregoriadi Bonachi,
 Paulu Peratiu, D. Ghica Comanescenu, Antachi si Negruff;
 cestori: N. Tataranu, Pavlu Zaganescu, capitanulu Gr.
 Lahovari si Gr. Sturza.

Dupa ace'a se procede la tragerea la sorti a sectiuni-
 loru in cari au se lucre deputatii, si dupa ace'a la alege-
 rea comisiunii carea se redacteze proiectulu de adresa cá
 respunsu la cuventulu de tronu alu Domnitorului, si cu
 acést'a siedinti'a se inchiaia.

Siedinti'a de la 27. maiu 1871.

Presiedinti'a dlui Dem. Ghica. Siedinti'a se deschide
 la 12½ ore d. m., fiindu 80 deputati presinti, cu citirea
 si aprobarea sumariulu siedintiei precedente.

Presiedintele citeste not'a primului-ministru si mini-
 stru de interne pre langa care se alatura adresele sena-
 tului si parlamentului italianu, cá respunsu la felicitările
 camerei romane cu ocasiunea transferării capitalei la Rom'a.

Presiedintele dá cetire ambeloru respunsuri, atátu alu
 presiedintelui senatului cáti si alu camerei — scrise si
 traduse in limb'a romana chiaru in Itali'a — si aduna-
 rea le primesce in viue si unanime aplause pre amendoue.

George Bratiianu aréta cá, nefacundu parte
 d'in fost'a camera, ori-cátu ar' fi fostu de diverginte cu
 parerile acestei camere, inse n'ar' fi lipsitu d'a fi alaturea
 cu ea in cestiunea adresei cátra parlamentele italiene. Astu-
 felu s'a vediutu cu placere, cá insemnatulu si influinte
 senatose, Vilamarina, a sustienutu cu destula caldura natiu-
 nea nostra, urandu-i celu mai ferice viitoriu. Chiaru si a
 supra poporulu a facutu cea mai buna impresiune, cá-ci a
 datu toturor-a se intielega, cá sunt multe popore, cari
 simpatiseza cu marele actu, seversitu de natiunea italiana.
 A cetitu prin diuariile italiene piemontese, cá camer'a
 acést'a nu e liberale cá cea trecuta si nu va primi cu cal-
 dura respunsurile citite. Opina dar' cá camer'a se esprime
 aci formale simpati'a sa cátra Itali'a.

Florescu, ministru de resbelu, aréta, că guvernulu si Camer'a sunt in deplinu acordu in simpatiele loru cătra Itali'a, si că guvernulu se sente fericitu d'a se află in placut'a positiune d'a fi in acestu acordu cu natiunea intréga, in ce privesce simpatiele natiunei nostre cătra sor'a sa italiana.

Dupa propunerea dlui Vernescu, se trece la ordinea dilei si presedintele declara că va comunicá reprezentantului Italiei d'in Bucuresci modulu caldurosu cum s'au primitu aceste respunsuri.

La ordinea dilei fiindu alegerea comisiunii bugetarie, se procede la votu si dupa alegere, se alege succesiv unele d'in comisiunile de petitiuni, indigenate, financiaria, etc., spre deplin'a constituire a Adunării

Siedinti'a de la 28. maiu 1871.

Siedinti'a se deschide la 12^{1/2} ore d. m., sub presiedinti'a dlui Dem. Ghica.

Ministrulu de esterne si ad interim de finacie, Costa-Foru, citeste decretule domnesci prin cari se inaintéza camerei bugetele pre anulu 1872, legile pentru tassele de ancoragiu si cheagiu, conventiunea cu Austro-Ungari'a pentru junctiunea linielor ferate si pentru punerea la pensiuene a mai multor persoane.

Se continua alegerea comisiunilor de petitiuni, cea comunale, pentru pensiuene, indigenate, etc.

Estrasu d'in „Rom.“

VARIETATI.

*(Unu pasu demnu de imitatú d'in partea intregi tinerimi romane studiose.) Cestiunea infintiării unei academii romane de drepturi d'incece de Carpati dateza, precum se scie, de candu dateza si „Campulu Libertății“ de la Blasiu. Unulu d'entre cele 16 puncte, cari s'au desbatutu si primitu de cătra poporul romanu in d'ua de 3./15. maiu 1848 fu, că natiunea romana cerú, pre langa infintiarea de scole populare, gimnasia, scole militari, seminarie, etc. si infintiarea unei universități romane. Cererea natiunei romane adresata cătra monarcu si diefa transilvana d'in Clusiu n'a avutu nice unu rezultat. Romanii se vedura deci avisati numai la poterile loru proprie. De atunci incoce cestiunea infintiării unei academii romane s'a sulevatu si desbatutu necontentitu prin diurnalistic'a romana. S'au facutu si scrisu feliu de feliu de planuri si modalități spre realizarea acestei idei vitale si salutarie, dar' pucini la numeru sunt acei-a, cari si prin cari s'a facutu ce-va in fapta. Asta-di inse, candu ap'a ni-a ajunsu aproape la gura, cu bucuria vedemu, că se ieu mesuro seriose si energice in acésta privintia. Comitetulu, respective Asociatiunea transilvana pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, luandu a supra-si greu'a misiune de a luá mesurile necesarie pentru procurarea mediuloceloru ce se receru spre infintiarea si sustinerea unei academii romane de drepturi d'incece de Carpati, a adresatu dilele acestea spre acestu scopu unu apelu caldurosu cătra toti fiii natiunei romane. Acum nu remane altu-ce de facutu, decâtu că totu sufletulu romanu, până chiaru si veduv'a, se alerge a dá mana de ajutoriu cu denariulu, cu grositi'a sa, spre ajungerea acestui scopu salutariu, spre realizarea acestei opere vificatorie. Dreptu aceea, tinerimea romana studiosa de la universitatea d'in Pest'a, avendu in vedere necesitatea ardietoria a infintiării unei academii romane de drepturi si urgentia, de a se procurá cătu mai curundu mediu-locele recerute spre acésta; considerandu apoi, că spre cascigarea mediu-loceloru materiali se recere si unu ajutoriu morali, — s'a angagiatu si obligatu prin parol'a de onore, pre sentiulu si consciintia de romani, că va dá Asociatiunei transilvane, respective comitetului ei totu concursulu seu moraliu posibilu intru realizarea operei sale. Pentru că activitatea tinerimei in acestu respectu se fia solidaria si se aiba rezultatulu doritu, ea a constituitu una societate anume spre acestu scopu. Modulu activității sale este, cá, prin sate si orasie, pre unde va amblá si petrece, se lumineze poporul despre importantia acestei idei vitale, se formeze unde se pote comitete d'in fruntasi si inteliginti, cu unu cuventu, se indemne la contribui si oferte. — Este de insemnatu, că in legatura cu ideea infintiării unei academii, tinerimea mentiunata a adoptatu si ideea infintiării unui teatru natiunalu romanu si s'a obligatu a lucrá pentru un'a, cá si pentru cea-lalta idea. — Este unu pasu laudabilu acestu-a si demnu de a-lu imbracisá intreg'a tinerime romana de d'incece de Carpati.

(Pána unde ajungu tendintiele de centralisatiune magiarisatoria, séu de magiarismu centralisatoriu?) D'in Gherl'a ni-se scie; „Eri (30. maiu, a. c. st. n.) sosi in seminarulu nostru unu pravocatiune cu subscrierea „Alumnii seminarului teologicu „centralu“ d'in Pest'a“, prin care tinerimea teologica rom. de aici este provocata cu indultorie vorbe unguresci, de a semná fie-care teologu nu-

mele pre una lista ad hoc tramisa, cu scopu cá listele subscrise si reintornate de la tote institutule teologice catolice d'in Ungari'a, se se tramita la SS. Ponteficele, in semnu de supunere si adesiune nestramutata. A fara de acésta se se mai faca si una „colecta de bani“ (denarii lui Petru) asemenea cu scopu de a se tramite Ponteficelui, vedi bine, că acestu ofertu (albulu si banisiorii) voru avé se figuredie in diu'a de serbatore, cea fara de parchia, a Romei si a lumei catolice, cá omagiu specialminte tramisu de „tinerimea teologica unguresca (magiara) catolica.“ Lucrulu in sine ar' fi forte nevinovatu, si n'am avé cuventu in contra omagiului, daca acelu-a s'ar' face d'in partea tinerimei teologice rom. a provinciei metropolitane de Alb'a-Jul'i'a, dar' nu vremu cá teologii nostri se figuredie in list'a si sub firm'a clerului teneru a provinciei metropolitane de Strigoniu, care este magiara. Teologii magiari d'in Pest'a, alumni ai seminarului „centralu“, bunu si iscusiti inveciaci ai centralisatiunii ierarchice magiare, credu că potu si d'insii urmá procedur'a centralisatoria a metropolitulu loru, tindiendu la ore-si care suprematia a supra teologiloru d'in cele lalte seminarie diecesane, ba chiaru si metropolitana, apoi nu magiara, ci romana neci, d'in Ungari'a ci d'in Transilvania (că-ci legea de uniune este politica si nu besericesca), provocandu-i la unu pasu solidariu cá pre nesce subordinati. Seminarulu „centralu“ d'in Pest'a pentru romani nu este centralu; clerulu teneru romanescu nu intra in list'a neci trace sub firm'a clerului teneru ungurescu, ci este cleru teneru alu provinciei besericesci romane de Alb'a-Jul'i'a, si cá atare, credemu, că va fi sciutu a-si pastrá caracterulu seu specificu si osebitu.

*(De la Brasiovu primimuscireg), cá Ollulu a esundatu in mai multe locuri, facendu stricatiuni enorme livediloru si semenatureloru. Pârțile inferioare de la Feldior'a si Rothbach sunt acoperite cu apa.

*(Bibliografia.) In Bucuresci va aparé in curundu, celu multu până la 15/27. iuniu a. c., una noua bibliografia romana, sub titulu de „Filosofia contimpurana d'in positivismulu ratiunale“, avendu de scopu publicarea ori-carei lucrari apartinetorie domeniulu filosoficu si meditativu, produsa de Romanii séu despre Romani. Prima brosiura cá specimen treazeza despre „Influintia luminei a supra vietiei“, de Stef. C. Michailescu, profesore. — Abonamintele se facu la tipografi'a C. Petrescu si A. Costescu, in Bucuresci, calea Mogosioiei, nr. 7.

*(Parastasu romanescu pentru honvedimagiari) Diuariulu „Nemere“ in Nr. d'in 6. iuniu, a. c. impartiesesce cá la parastasulu d'in 4. Iuniu, a. c. facutu celoru 400 honvedi ucisi de Rusi si Austriaci la Sepsi-San-Giorgiu, in iuliu 1849, bietulu popa rom. gr. or. d'in locu fu silitu a li face parastasu romanescu si a-i glorificá in una predica unguresca, éra la mésa (ospetiu) unu romanu d'in Brasieu (sic) asecurá pre secui, cá tota natiunea romana cugeta in tocmaicá Brasiovenii si dorese totu un'a si aceea-si. Aceste sunt rezultatele agitatiunii lui Réthy si a inscenatoriloru romani ai festinului brasiovenescu, suntemu inse prea convinsi cá până aci si mai de parte n'au se se intindia, éra assecurarile pseudoromanului brasiovanu sunt scorniture proprie ce se numescu minciune grose.

*(Unu morbu miraculosu.) In spitallulu provincialu d'in Posoniu se afla de persinte spre ingri-gire si buna-tratare unu pacientu, care suferu de unu morbu, ce semena mai multu cu mortea, decâtu cu vietia. Unu tineru de 22 de ani d'in Tót-Prona, comitatulu Turotiu, suferu de una catalepsia preste mesura atroce. Acestu tineru, nascutu d'in parinti seraci, se dede cu totulu pre carier'a studiului si absolvá mai multe clase gimnasiale. In anii de urma lu-apucá inse a dese ori nesce strinsuri si doreri, cari lu faceau a-si perde consciintia de sine pre mai multe d'ile, in care tempu, fresce, nu poteá nice bé nice mancé. D'in caus'a acésta trebui se parascesca, in fine, scol'a, pentru-cá parossimele dese, de cari érá atacatu, i slabise forte multu si memori'a. Elu intrá apoi intr'o monastire; dar' morbulu crancenu i urmá si acolo, cu tote acestea inse nu-i rapiá sentirile mai multu de trei d'ile. — In 20. maiu inse nefericitulu adormi de nou si, fiindu-cá până in 25. a fostu cu nepotintia de a-lu desceptá, fu dusu in spitallulu provincialu d'in Posoniu. Pána in 12. iuniu inse, adeca dupa doue-dieci sitrei de d'ile, pusetiunea lui nu s'a schimbatu intru nimica. Elu dorme cá unu omu sanetosu, respiratiunea lui este regulata, inim'a si pulsulu i batu asemenea regulatu si normalu; activitatea pelei este viua, cá-ci lucr'a contr'a totoruru mediu-loceloru esterne ce i se aplica, precum visicatorie, mustariu, etc. Tote incercările facute până acum'a de a-lu desceptá d'in acestu somnu letargicu, fure zadarnice. Mem-brele singuratece ale pacientului remanu in ori-ce stare s'aru pune, chiaru si nenaturale. Nefericitulu este acum atátu de slabu, încátu si cele mai miche osse i se potu numerá. Nutrimintulu ce-lu primesce i se dá prin nasu, prin injectiuni.

*(Restantiele de contributiune) in Ungari'a se urcara până in lun'a trecuta, precum areta,

una conspectu alu ministeriului de finacie, la sumu aproape 51,100,000 fl.

*(Advocatu nou.) Dlu Iuliu Chirilescu, juru soru in Jul'a, comitatulu Bichisin, facti dilele aceste sur'a advocatiile d'ia legile civile. I dorimu succesu favorabilu pre nou'a sa cariera.

Subscriulu, deschidendu-mi cancelaria advocatiila in Timisior'a (cetate, strad'a vienesa, nr. 62., radicatur'a in am onore a me recomandá onoratului publicu romanu atit in afacerile juridice, câtu si in ori si ce alte afaceri ce se tienu de sfer'a advocatiila.

Iosifu Murgu,
advocatu.

Sciri electrice.

Vien'a, 13. iuniu. „Press'a“ comunica d' Londonu: Despusetiunea spireteloru in Angli'a irritata contra Franciei; slabitiunea lui Thiers condemnata. — Diuariulu „Standard“ se teme cá, daca nu i va succede lui Thiers a dissolvé cameri'a de asta-di, acésta, declarandu-se de constituanta, va proclamá pre Enricu V. de rege al Franciei.

Roma, 13. iuniu. Aici s'a formatu, sub presiedinti'a primariului cetății, unu comitetu cu scopu d'a aduná contribui pentru redicarea unui monumentu natiunalu in Rom'a, in onorea contelui Cavour. Programulu respectivu mentiuneza despre nesuintiele lui Cavour, d'a face Rom'a capitala Italiei, si citeza urmatoriele cuvinte ale lui, pronunciate la tempulu seu in parlamentu: „Voim, cetatea, in carea s'au redicatu in doue-dieci cincide secle monumente spre eternisarea glorie sale, se fia capital'a splendida a regatului Italiei.“

Constantinopolea, 13. iuniu. Unu fermanu imperatescu ordona una recrutare estrordinaria. In Bosni'a si Ertiegovin'a se facu tabere noue. Se pare cá Port'a voiesce a luá mesuro de precautiune contra Serbiei.

Paris, 13. iuniu. Perfectur'a anuncia cá in Parisu nu domnesce nice unu feliu de epidemia. — „Patrie“ comunica, cá grad'a natiunale in tota Francia se disolve.

Bucuresci, 14. iuniu. Cameri'a votá a siedinti'a de ieri adress'a cătra Domnitoriu. Adress'a esprime loialitatea si dovoltamentulu cătra tronul si promite guvernului actualu totu concursulu Camerei.

Constantinopole, 14. iuniu. Scire diuariului „Levant Herald“, cá Rusi'a ar' favorisá pre sub mana aliantia intre Ellad'a si Egiptu, a produsu aici mare sensatiune.

Vien'a, 14. iuniu. Conducatorii cehiloru agitate pentru tramitarea unei deputatiuni, carea se felicitaze pre tiarulu rusescu in Ems; motivulu este de a demonstrá contra felicitatiuniloru tramise de nemtii-boemi la Berolinu.

Berolinu, 14. iuniu. Una corespundentia d'in Vien'a a diuariului „Kreuztg.“ dice: Henwart merge cu pasi rapedi spre federalismu absolutismu; cestu d'in urma nu va aduce in nice unu bine, cá-ci cu elu ar cadé si impactiunea cu Ungari'a (adeca dualismulu) si ar' uniuirea personale si domni'a partitei stange. Ministeriulu Hohenwart debuteza cu una cutezantia estrordinaria.

Florenti'a, 14. iuniu. Transferarea ministerieloru la Rom'a este definitivu regulata, in unele sectiuni a si inceputu. In 1 iuliu voru fi deplinu instalate in nou'a resiedintia. Corpulu diplomaticu i s'a comunicatu, cá ministeriulu de esterne va resiedé de la 1. iuliu in Rom'a, in palatiulu Valentini. — Representantii totoruru poteriloru mari dechiarara, la mandatulu guvernoloru loru, cá legea pentru garantiele papali este multumitoria.

Burs'a de Vien'a de la 14. iuniu, 1871.

5% metall.	59.—	Londra	124.20
Imprum. nat.	68.95	Argintu	122.10
Sorti d'in 1860	99.70	Galbenu	5.87
Act. de banca	788.—	Napoleond'or	9.85
Act. inst. cred.	288.90		

Propriet., edit. si red. respundiet. : ALES. ROMANU